

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди
Кафедра освітології та інноваційної педагогіки
Кафедра психологічної та педагогічної антропології

УХВАЛЕНО

На засіданні кафедри освітології та
інноваційної педагогіки
Від «28» січня 2025 протокол № 11

Зав. кафедри

Башкір О.І.

УХВАЛЕНО

На засіданні кафедри психологічної та педагогічної
антропології
Від «16» січня 2025 протокол № 6

Зав кафедри.

Дорожко І.І.

ПРОГРАМА
кваліфікаційного іспиту з педагогіки та психології

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Спеціальність: 035 Філологія (германські мови\ східні мови та літератури
(переклад включно), перша - англійська\китайська)

Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр

Харків – 2025

I. Пояснювальна записка

Кваліфікаційний іспит з педагогіки та психології (КІПП) – комплексна перевірка теоретичної і практичної фахової підготовки слухачів-випускників, вид підсумкового контролю, метою якого є встановлення відповідності рівня знань, умінь, навичок і компетенцій слухача, набутих у результаті навчання, стандартам вищої освіти. Організація та проведення кваліфікаційного іспиту здійснюється згідно з «Положенням про організацію та проведення атестації на здобуття освітнього ступеня «бакалавр» і «магістр» ХНПУ імені Г.С. Сковороди від 21.12.2020 р. http://hnpu.edu.ua/sites/default/files/files/Normat_dokum/Piojenn/Pro_organizaciyu_ta_provedennya_atestazii.pdf

Кваліфікаційний іспит з педагогіки та психології є продовженням освітнього процесу, складником завершального етапу підготовки здобувачів вищої освіти.

Проведення кваліфікаційного іспиту з педагогіки та психології для присвоєння кваліфікації здобувача здійснює кваліфікаційна комісія.

Учасниками кваліфікаційного іспиту з педагогіки та психології є: здобувач освіти, кваліфікаційна комісія, яка складається з голови, членів комісії та технічного секретаря. Присутніми на кваліфікаційному іспиті також можуть бути ректор, проректор, декан факультету, представники студентського самоврядування, навчального відділу та випускової кафедри.

Мета кваліфікаційного іспиту – визначити рівень засвоєння здобувачами теоретичних знань і практичних умінь із педагогіки та психології, уміння самостійно аналізувати складні явища та процеси, активно використовувати набуті знання в професійній і суспільній діяльності.

Мета КІПП обумовлює і його функції, головною із яких є контроль й оцінювання знань, отриманих здобувачем протягом навчання, зокрема перевірку методологічних принципів, проблем і положень педагогіки та психології, а також умінь їх реалізовувати в практичній діяльності.

Навчальна функція полягає у сприянні поглибленню, розширенню, удосконаленню та систематизації знань, умінь та навичок здобувачів вищої освіти з педагогіки та психології. *Стимулююча* – передбачає схвалення досягнутих студентами успіхів та формування позитивної мотивації до їх удосконалення, сприяє розвитку почуття відповідальності за результативність. КІПП виконує ще й важливу *виховну* функцію, яка спрямована на формування дисциплінованості, організованості, умінь самодисципліни, позитивного ставлення до навчання, формування потреби в постійній самоосвіті та самовдосконаленні.

КІПП дозволяє більш вичерпно з'ясувати позитивний досвід і недоліки в організації, змісті й методиці викладання педагогіки та психології, а також самостійної роботи здобувачів освіти.

Форма проведення – усна, за білетами, в умовах дистанційної освіти – он-лайн.

Екзаменаційний білет з кваліфікаційного іспиту з педагогіки та психології містить три питання: перше та друге – з педагогіки (теоретичні засади виховання й навчання), третє – з психології (загальна психологія, вікова та педагогічна психологія, соціальна психологія).

На кожному екзаменаційному білеті проставляються дати затвердження та номери протоколів засідань кафедр, білет затверджується підписами завідувачів кафедр.

I. Критерії оцінювання

Оцінювання результатів складання КІПП здійснюється в порядку, передбаченому прийнятою в ХНПУ імені Г. С. Сковороди системою контролю знань – за 100-бальною шкалою:

1. 90 – 100 балів – повна, змістовна відповідь із незначними помилками;
2. 74 – 89 балів – змістовна відповідь із незначними помилками;
3. 60 – 73 бали – чітка відповідь, але зі значними недоліками;
4. менше 60 балів – ***незадовільно*** – незадовільна відповідь, здобувач не засвоїв навчальний матеріал у межах програм із навчальної дисципліни.

Оцінку кваліфікаційного іспиту виставляє кожен член комісії.

Рішення кваліфікаційної комісії про оцінку знань, виявлених під час складання іспиту приймається на закритому засіданні комісії відкритим голосуванням більшістю голосів членів комісії, які брали участь в її засіданні. За однакової кількості голосів голос голови кваліфікаційної комісії є вирішальним.

Повторне складання (перескладання) кваліфікаційного іспиту з педагогіки та психології з метою підвищення оцінки не дозволяється.

У тих випадках, коли складання кваліфікаційних іспитів не відповідає вимогам рівня атестації, кваліфікаційна комісія приймає рішення про те, що здобувач є не атестованим, про що робиться запис у протоколі засідання комісії.

Здобувач, який отримав незадовільну оцінку під час складання КІПП, відраховується з університету. Йому видається академічна довідка встановленого зразка.

У разі одержання незадовільної оцінки на кваліфікаційному іспиті з педагогіки та психології здобувач позбавляється права продовжувати складання решти іспитів (іспит зі спеціальності, захист наукового дослідження).

Якщо здобувач не з'явився на іспит у відомості робиться запис «не з'явився».

Здобувачам, які не склали кваліфікаційний іспит з педагогіки та психології з поважної причини, про що є документальне підтвердження, ректором університету може бути продовжений термін навчання до наступного засідання кваліфікаційної комісії зі складанням КІПП, але не більше, ніж на один рік.

III. Питання кваліфікаційного іспиту з педагогіки та психології

Питання з педагогіки (теоретичні засади виховання й навчання)

1. Педагогіка як наука, її становлення і розвиток. Предмет і завдання педагогіки. Зв'язок педагогіки з іншими науками.
2. Основні категорії педагогіки: освіта, навчання, виховання, формування, розвиток, самоосвіта, самовиховання, саморозвиток.
3. Структура та основні галузі педагогіки.
4. Система української освіти: принципи, види, рівні освіти, типи закладів освіти (згідно із Законом України «Про освіту»).
5. Методи науково-педагогічних досліджень (спостереження, педагогічний експеримент, тестування, опитування, аналіз продуктів діяльності, аналіз документів тощо).
6. Педагогічна діяльність: суть та складники.
7. Педагогічна майстерність: поняття, її складники.
8. Суть і компоненти педагогічної техніки.
9. Педагогічне спілкування: поняття, види. Складники спілкування (комунікативний, перцептивний, інтерактивний). Бар'єри педагогічного спілкування.
10. Суть і структура процесу виховання, його мета і завдання. Поняття виховного впливу та взаємовпливу.
11. Принципи процесу виховання (принцип гуманізму виховання, цілісного підходу до виховання).
12. Принцип національного виховання: суть, мета, особливості реалізації.
13. Принцип індивідуального підходу до дитини в процесі виховання: суть, мета, особливості реалізації.
14. Проблема інклюзивної освіти в Україні. Особливості роботи з дітьми з інвалідністю.
15. Самовиховання: сутність, методи і прийоми. Педагогічне керівництво самовихованням учнів.
16. Принцип соціальної орієнтації виховання: суть, мета, особливості реалізації.
17. Розумове виховання, мета, завдання, шляхи реалізації. Формування наукового світогляду.
18. Громадянське виховання: мета, завдання, шляхи реалізації. Громадське й правове виховання. Мета, завдання, шляхи реалізації.
19. Фізичне виховання школярів: мета, завдання, зміст і форми роботи.
20. Трудове виховання й професійна орієнтація учнів. Формування економічної культури учнів.
21. Моральне виховання школярів: мета, завдання, зміст і форми роботи.
22. Естетичне виховання школярів: мета, завдання, зміст і форми роботи.
23. Екологічне виховання школярів: мета, завдання, зміст і форми роботи.
24. Характеристика організаційних форм виховної роботи (масові, групові та індивідуальні). Позашкільна та позакласна виховна робота.
25. Методи виховання. Характеристика методів формування свідомості особистості. Народна педагогіка про значення слова у вихованні.

26. Методи виховання. Методи організації діяльності та формування досвіду поведінки школярів.
27. Методи виховання. Методи стимулювання діяльності й поведінки учнів. Обґрунтувати вибір методів.
28. Загальна характеристика дитячого колективу і шляхи його формування. Шляхи згуртування дитячого колективу. Учніське самоврядування.
29. Спільна виховна робота школи та сім'ї. Виховна робота класного керівника: зміст, напрями, форми.
30. Дидактика як розділ педагогіки: її суть, основні категорії.
31. Процес навчання, його особливості й функції. Закономірності навчання.
32. Структура навчально-пізнавальної діяльності учнів (сприймання - осмислення - розуміння узагальнення - закріплення). Пізнавальний інтерес, умови його розвитку в навчанні.
33. Активність і самостійність учня як принципи навчання.
34. Суть принципу виховуючого навчання, шляхи його реалізації на уроці.
35. Принцип індивідуального підходу до учнів у навчанні: сутність, шляхи реалізації. Організація диференційованого навчання.
36. Суть принципу трудності і доступності в навчанні, шляхи його реалізації на уроці.
37. Суть принципу зв'язку навчання з життям, шляхи його реалізації на уроці.
38. Суть принципу розвиваючого навчання, шляхи його реалізації на уроці.
39. Суть принципу наочності, шляхи його реалізації на уроці.
40. Суть принципу міцності засвоєння знань школярами, шляхи його реалізації на уроці.
41. Зміст шкільної освіти. Інтегрований та компетентнісний підходи до вибору змісту освіти. Питання стандартів освіти. Документи, що визначають зміст освіти.
42. Форми організації навчання. Урок як форма організації навчання, типи, структура.
43. Особливості побудови уроків різного типу. Завдання, структура, вимоги до уроку. Підготовка вчителя до уроку.
44. Індивідуальна форма навчання, її різновиди (екстернат, сімейна (домашня) форма, педагогічний патронаж).
45. Нетрадиційні уроки: суть, мета та види.
46. Позаурочні форми навчання: факультативні заняття, просемінари, практикуми, секції, навчальні екскурсії, предметні гуртки, додаткові групові, індивідуальні заняття, домашня навчальна робота учня.
47. Методи навчання, їх функції. Обґрунтувати різноманітні підходи до класифікації методів.
48. Характеристика словесних, наочних та практичних методів. Характеристика активних та інтерактивних методів навчання.
49. Методи навчання за характером навчально-пізнавальної діяльності. Фактори, від яких залежить вибір методів навчання.
50. Способи організації навчальної діяльності школярів на уроці. Групова робота на уроці. Взаємонавчання учнів.
51. Суть та види засобів навчання.
52. Види навчання (пояснювально-ілюстративне, проблемне, програмоване, диференційоване, ігрове, дистанційне тощо).
53. Психолого-педагогічна характеристика проблемного навчання. Сутність, вимоги, методи, умови успішної організації проблемного навчання.

54. Педагогіка партнерства: педагогічно доцільна (суб'єкт-суб'єктна) взаємодія, концептуальні основи та принципи. Рівні та форми організації партнерської взаємодії.
55. Інформаційні технології навчання. Дистанційне навчання.
56. Особистісно-орієнтовані технології навчання.
57. Поняття і види педагогічних технологій (розвивальні, проєктні, ігрові).
58. Суть, види, форми контролю навчально-пізнавальної діяльності учнів.
59. Вимоги до контролю навчально-пізнавальної діяльності учнів.
60. Управління в системі освіти. Управлінська діяльність. Стили керівництва (авторитарний, демократичний, ліберальний).

Питання з психології

(для всіх факультетів за винятком факультету соціально-гуманітарних наук і соціальних технологій, факультету дошкільної освіти)

1. Предмет, завдання, значення психології.
2. Психологія у структурі сучасних наук, галузі психології.
3. Методи дослідження в психології.
4. Психологічна думка XVII – початок XX ст.
5. Психологічна думка XX – початку XXI ст.
6. Розвиток психології в Україні.
7. Основні категорії психології: свідомість, особистість, діяльність, спілкування.
8. Мотиви, потреби, інтереси, цінності, спрямованість особистості.
9. Гра, навчання, праця як види діяльності.
10. Структура, види, сторони спілкування.
11. Загальна характеристика психічних пізнавальних процесів.
12. Індивідуально-психологічні властивості особистості.
13. Характеристика емоційно-вольових процесів.
14. Предмет, завдання, значення вікової та педагогічної психології.
15. Основні закономірності психічного розвитку.
16. Біологічні (вродженість, спадковість) та соціальні (соціалізація, середовище, діяльність та виховання) чинники психічного розвитку особистості.
17. Вікова періодизація психічного розвитку дитини. Взаємозв'язок вікових періодів.
18. Психічний розвиток дитини до вступу її до школи.
19. Психічний розвиток молодшого школяра.
20. Психічний розвиток в підлітковому віці.
21. Психічний розвиток в старшому шкільному віці.
22. Сутність та характеристика навчальної діяльності школяра.
23. Мотивація навчальної діяльності школяра.
24. Характеристика особистості учня як суб'єкта освітнього процесу.
25. Психологічні чинники девіантної поведінки учнів, її профілактика.
26. Психологія педагогічної діяльності і особистості вчителя.
27. Виховання і самовиховання. Шляхи самовиховання особистості.
28. Педагогічні здібності сучасного вчителя. Психологічні основи педагогічного такту.
29. Конфлікти в освітньому середовищі, види та стилі поведінки в конфлікті.
30. Професійне (емоційне) вигорання педагога.

Література
Педагогіка
Базова

1. Башкір О.І. Теорія виховання: навч.-метод. посіб. Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди. 2016. 90 с. URL: <https://surl.li/ocozst>
2. Башкір О.І., Васильєва С.О., Собченко Т.М. Дидактика: навч.-метод. посіб. Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2016. 163 с. URL: <https://surl.li/egyaet>
3. Педагогічні технології в підготовці вчителів : навч. посіб. / І. Ф. Прокопенко, О. М. Іонова, В. І. Євдокимов [та ін.] ; Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди ; за ред. І.Ф. Прокопенка. Харків : ХНПУ імені Г.С. Сковороди. 2018. 457с. URL: <https://surl.li/hccyqd>
4. Педагогіка. Практичний курс: підручник за кредитно-модульною технологією навчання для бакалаврів / Т.Ф. Бельчева, С.С. Ізбаш, П.В. Бельчев. Мелітополь: Видавництво Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. 2014. 304 с. URL: <https://surl.li/iryeck>
5. Твердохліб Т.С. Педагогічна майстерність класного керівника в організації виховної роботи. Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди. 2017. 151 с. URL: <https://surl.li/nexmbm>

Допоміжна

1. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: посіб. для студ. вищ. навч. закл. Дрогобич : Коло, 2006. 604 с. URL: <https://surl.li/yeionn>
2. Вітвицька С.С., Єремєєва В.М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів університетів заочної форми навчання та непедагогічного профілю. Житомир: ФОП Левковець Н.М. 2017. 232 с. URL: <https://surl.li/pclhse>
3. Зайченко І.В. Педагогіка : Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів, 2-е вид. Київ : «Освіта України», «КНТ», 2008. 528с. URL: <https://surl.li/iioqgrz>
4. Практикум з педагогіки / за заг. ред. проф. О.А. Дубасенюк. Житомир: Вид-во Житомир. держ. ун-т, 2017. 3-тє вид., доп. І перероб. 546 с. URL: <https://surl.li/btrksd>
5. Назаренко О. М. Педагогіка : навч. посібн. НУ «Одеська юридична академія». Одеса : Фенікс. 2022. 146 с. URL: <https://surl.li/zvmpol>
6. Пальчевський С.С. Педагогіка. Київ : Каравелла, 2008. 496 с. URL: <https://surl.li/yirnlq>
7. Педагогіка в запитаннях і відповідях: навч. посіб. / Л.В. Кондрашова, О.А. Пермякова, Н.І. Зеленкова, Г.Ю. Лаврешена. Київ: Знання. 2006. 252 с. URL: <https://eprints.cdu.edu.ua/6070/>
8. Педагогічна майстерність учителя: навч. посіб. / за ред. В.М. Гриньової, С.Т. Золотухіної. Харків : «ОВС», 2006. 224 с. URL: <https://ex.ovc.kharkov.ua/pmu.pdf>
9. Педагогічна майстерність. Хрестоматія / упор. І.А. Зязюн, Н.Г. Базилевич, Т.Г. Дмитренко. Київ: СПД Богданова А.М. 2008. 462 с. URL: <https://surl.li/ugezod>
10. Прокопенко І. Ф. Національно-патріотичне виховання і педагогіка миру. *Філософсько-світоглядні та культурологічні контексти неперервної освіти* : матер. II Міжнар. наук.-практ. конф. (Дніпро, 29 квіт. 2020 р.). Дніпро : Охотнік, 2020. С. 127–128. URL: <https://surl.li/qmstte>
11. Сисоєва С.О., Поясок Т.Б. Психологія та педагогіка: підруч. для студ. вищ. навч. закл. непер. профілю традиц. та дистанц. форми навчання. Київ : Міленіум, 2005. 520 с. URL: <https://studfile.net/preview/9009873/>
12. Сухомлинська, О. В. Історія педагогіки як наука і як навчальний предмет: актуальні проблеми. *Шлях освіти*. 2003. №1. С. 39-43. URL: <https://surl.li/mnyhtw>

Психологія

Базова

1. Варій М.Й. *Психологія*: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 288 с. http://library.mdu.edu.ua/Documents/CNL/Psihologia_Variy.pdf

2. Видра О. Г. *Вікова та педагогічна психологія*. Навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 112 с. https://libzv1960.ucoz.com/vidra-vikova_ta_ped-psikh..pdf
3. *Гендерні відносини: архетип, стереотип, ідентичність*. За заг. ред. Пушонкової О. А., Шевченко З. В. Черкаси: видавець Чабаненко Ю., 2016. 202 с. <https://eprints.cdu.edu.ua/1020/1/rep0000753.pdf>
4. Дуткевич Т. В. *Дитяча психологія*. Навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 424 с. https://shron1.chtyvo.org.ua/Dutkevych_Tetiana/Dytiacha_psykholohiia.pdf
5. Дуткевич Т. В. *Загальна психологія: теоретичний курс*. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 388 с. <https://docplayer.net/74036568-Zagalna-psihologiya-teoretichniy-kurs.html>
6. Долинська Л.В. Скрипченко О.В *Загальна психологія*. Підручник. Каравелла. 2023. 464 с. <https://westudents.com.ua/knigi/505-zagalna-psihologiya-skripchenko-ov-.html>
7. Євдокімова О. О. *Історія психології*: навч. посіб. МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2020. 320 с. <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/27c52064-1466-4bae-9dc0-a5aede17e6c4/content>
8. Савельєва Н. М. *Соціальна профілактика девіантної поведінки*: курс лекцій з презентацією навч. посіб. Полтава: ПНПУ, 2016. 110 с. <https://eprints.cdu.edu.ua/1020/1/rep0000753.pdf>
9. Токарева Н.М. *Основи педагогічної психології*: навчально-методичний посібник. Кривий Ріг, 2013. 223 с. <https://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream/0564/1758/1/%D0%BF%D0%B5%D0%B4.%D0%BF%D1%81.pdf>
10. Токарева Н. М., Шамне А. В. *Вікова та педагогічна психологія*: навчальний посібник [для студентів вищих навчальних закладів]. Київ, 2017. 548 с. https://www.researchgate.net/profile/Anzhelika-Kolly-Shamne/publication/326088870_Tokareva_N_M_Samne_A_V_Vikova_ta_pedagogicna_psihologia_navcalnij_posibnik_dla_studentiv_visih_navcalnih_zakladiv_N_M_Tokareva_A_V_Samne_-_Kiiv_2017_-_548_s/links/5b379bbc4585150d23e6803b/Tokareva-N-M-Samne-A-V-Vikova-ta-pedagogicna-psihologia-navcalnij-posibnik-dla-studentiv-visih-navcalnih-zakladiv-N-M-Tokareva-A-V-Samne-Kiiv-2017-548-s.pdf
11. Москалець В.П. *Загальна психологія*: підручник. Київ: Ліра-К, 2020. 564 с. https://document.kdu.edu.ua/info_zab/053_436.pdf
12. Максименко С.Д., Соловієнко В.О. *Загальна психологія*: Навчальний посібник. К.: МАУП, 2020. 256 с. http://univer.nuczu.edu.ua/tmp_metod/875/Maksimenko_S.D._-Zagalna_psihologiya.pdf
13. Савчин М. В. *Вікова психологія*: навч. посіб. Київ: Академія, 2017. 366. http://univer.nuczu.edu.ua/tmp_metod/890/Savchin.pdf
14. Сергєєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В. *Загальна психологія*. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 296 с. <https://kpdi.edu.ua/biblioteka/%D0%97%D0%97%D0%B0%D0%B3%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F%20%D0%A1%D0%B5%D1%80%D0%B3%D1%94%D1%94%D0%BD%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%9E.%D0%9F.pdf>
15. Поліщук В.М. *Вікова і педагогічна психологія*: навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2019. 352 с. https://pidru4niki.com/1584072037148/psihologiya/vikova_i_pedagogicna_psihologiya
16. Слюсаревський М.М. *Основи соціальної психології*: підруч. для закл. вищої освіти. Київ: Талком, 2018. 579 с. <https://lib.iitta.gov.ua/724248/1/%D0%9E%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%20%D1%81%D0%BE%D1%86.%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%97.%20%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf>

17. Столяренко О.Б. *Психологія особистості*: навчальний посібник. Київ.: Центр учбової літератури, 2021. 280 с.
<https://filos.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/Psykholohia-osobystosti.-Stoliarenko-O.-B..pdf>

Допоміжна

1. Біскуп В. С., Гірняк А. Н., Гірняк Г. С.. *Психологія професійної діяльності*: підручник Тернопіль: ЗУНУ, 2022. 255 с. <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/47921>

2. Васянович Г. П. *Основи психології*: навчальний посібник. Київ: Педагогічна думка, 2012. 114 с.
<https://lib.iitta.gov.ua/9961/1/%D0%92%D0%B0%D1%81%D1%8F%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87%20%28%29.pdf>

3. Волянчук Н.Ю., Ложкін Г. В., Винославська О.В. *Соціальна психологія*: навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2019. 254 с.
<https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/14a82805-7b31-4866-8059-fc640a894488/content>

4. Галузяк В. М., Холковська Л.І. *Педагогічна конфліктологія*: навчальний посібник. Нілан ЛТД, 2015. 208 с <http://93.183.203.244:80/xmlui/handle/123456789/1082>

5. *Емоційне вигорання педагогів*. Методичні рекомендації. Укладачі: творча група практичних психологів: Коняхіна А.В., Гаврик І.Л, Гриценко Н.В., Гутенко Д.М., Коропченко Н.М., Обравит О.М., Полякова В.С., Сухомлин Л.Г., Усик Ю.С., Чорний О.І. – Суми: методичний кабінет відділу освіти Сумської районної державної адміністрації, 2016.- 60 с.
<https://psychologdcpp.in.ua/wp-content/uploads/2020/03/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%95%D0%BC%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B5-%D0%B2%D0%B8%D0%B3%D0%BE%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D1%96%D0%B2.pdf>

6. *Загальна психологія*. Теоретико-методологічні основи науки. Навч. посіб. О. В. Ловка, Л. Л. Борисенко, Л. А. Колесніченко, Л. В. Музичко, А. В. Тімакова, Д. Г. Лавриненко. Київ: КНЕУ, 2019. 390с.
<https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/24986583-d61c-4063-8a60-e55afe9b4d31/content>

7. Зозуляк-Случик Р. В. *Основи соціалізації особистості*: навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти (освітньо-професійна програма «Соціальна робота»). 2-е вид., переробл. та доповн. Івано-Франківськ: НАІР, 2022. 206 с.
http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/15210/1/%D0%9F%D0%9E%D0%A1%D0%86%D0%91%D0%9D%D0%98%D0%9A_%D0%97%D0%9E%D0%97%D0%A3%D0%9B%D0%AF%D0%9A-%D0%A1%D0%9B%D0%A3%D0%A7%D0%98%D0%9A%20%2022.pdf

8. Зливков В.Л., Лукомська С.О. *Психологія спілкування педагога*: інтегративний підхід. Навчальний посібник. Київ, Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2018. 353 с.
https://lib.iitta.gov.ua/710858/1/Zlivkov_Lukomska_Ped_spilkuvannya.pdf

9. Лисенко Л.М. *Методичні рекомендації з навчальної дисципліни «Історія психології» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 053 Психологія*. Х.: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2023. 66 с.
<https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/60df100b-75a9-4ac9-ac0e-785260dbc1cf/content>

10. Москаленко В.В. *Соціалізація особистості*: монографія. Київ: Фенікс, 2013. 540 с.
https://lib.iitta.gov.ua/5319/1/%D0%A1%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F_%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%B1%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96.pdf

11. Пахомов І.В. *Профілактика професійного та емоційного вигорання педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти*: навчальний

посібник. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2024. 114 с.
<https://binpo.com.ua/wp-content/uploads/2024/01/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%9F%D0%95%D0%92-%D0%9F%D0%B0%D0%B%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B2.pdf>

12. Петрінко В.С. *Конфліктологія: курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці*. Навчальний посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. 360 с.
<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/31879>

13. Приходько Ю.О., Юрченко В.І. *Психологічний словник-довідник*. К., 2020. 328 с.
<https://ispp.org.ua/2021/02/26/pryhodko-yurchenko-navchalnyi-posibnyk-2020-psixologichnij-slovnik-dovidnik-fragment-titul-zmist/>

14. *Психологія девіантної поведінки особистості*: навч. посіб. МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини; уклад.: О. Д. Сафін, С. П. Байда. Умань: Візаві, 2021. 202 с.
<https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/123456789/14381/1/%D0%9F%D0%9E%D0%A1%D0%86%D0%91%D0%9D%D0%98%D0%9A%20%D0%9F%D0%94%D0%9F%202021%20%D0%BD%D0%BE%D0%B2.pdf>

15. *Психологія педагогічної діяльності*: конспект лекцій / М-во освіти і науки України, Держ. ВНЗ "Донбас. держ. пед. ун-т" ; І. Ю. Остополець, О. В. Чернякова. - Слов'янськ : ДВНЗ "ДДПУ", 2021. - 75 с.
<http://dspace.ddpu.edu.ua/ddpu/handle/123456789/730>

16. Кудерміна О. І. *Соціальна психологія* : навчальний посібник. Київ : НАВС, 2020. 243 с.
<https://elar.naiu.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/cba014f0-b7ee-41ab-83ae-f1fac1e65f54/content>

17. Токарева Н. М. *Історія психології: від витоків до епохи Просвітництва*: підручник для здобувачів освіти ступеня бакалавра освітньо-професійної програми 053 Психологія. Кривий Ріг: Вид. Р. А. Козлов, 2022 (Частина І). 384 с
<http://elibrary.kdpu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/6963>

18. Туриніна О. Л. *Методологія та методи психологічного дослідження*: навч.-метод. Посіб. Київ: ДП "Вид. дім "Персонал", 2018.
https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/metod_psih_dosl.pdf

19. Учитель І. Б. *Вікова та педагогічна психологія*: навч. посібник. Дніпро: Середняк Т. К., 2021. 162 с. <http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/handle/123456789/4470>

20. Яхно Т. П., Куревіна І. О. *Конфліктологія та теорія переговорів*. Навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 168 с.
<https://resource.odmu.edu.ua/chair/download/111775/dEYMGvYf2oQMwEwf0OHCw/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%BB%D1%96%D0%BA%D1%82%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F%20%D1%82%D0%B0%20%D1%82%D0%B5%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F%20%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B3%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%B2.pdf>

21. Яцина О.Ф. *Історія психології: становлення і розвиток клінічної психології в історичних процесах*: навчальний посібник. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2023. 184 с. https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/50406/1/_2023.pdf

Інформаційні ресурси

1. <http://www.mon.gov.ua/> – Офіційний сайт Міністерство освіти і науки України;

2. <http://www.pu.ac.kharkov.ua/> – Сайт Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди;

3. <http://nbuv.gov.ua/> – Сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського;

4. <http://www.dnppb.gov.ua/> – Сайт Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського;

5. <http://korolenko.kharkov.com/> – Сайт Харківської державної наукової бібліотеки імені В.Г. Короленка;
6. <http://www.osvita.org.ua/> – Освітній портал – освіта в Україні, освіта за кордоном;
7. <http://ostriv.in.ua/> – Освітній шкільний інтернет-портал «Острів знань»;
8. <http://www.edu-post-diploma.kharkov.ua/> – Офіційний сайт Комунального вищого навчального закладу «Харківська академія неперервної освіти»;
9. <http://guonkh.gov.ua/> – Офіційний сайт Департаменту науки і освіти Харківської обласної державної адміністрації